

Discussienotitie vervolgstappen na project samenwerking omgevingsvisie

Algemeen	
Aan	Pfho fysiek domein
Van	Ambtelijk overleg omgevingsvisie
Datum	9 juni 2021
Verspreiden	Ja
Kenmerk	21.0004196

Inleiding

In maart 2021 is het project samenwerking omgevingsvisie geëindigd met het vaststellen van het koersdocument als bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisies door het pfho. In de eerdere analysefase waren al de regionale opgaven vastgesteld. In het pfho van 27 mei jl. is gevraagd om een discussienotitie over opties om een vervolg te geven aan (de benoemde opgaven in) het koersdocument. Hierbij wordt dit ingevuld.

Samenvatting

Het is belangrijk te realiseren dat het project samenwerking omgevingsvisie meer inhoud dan het koersdocument. De analysefase heeft een duidelijke onderbouwing opgeleverd voor het gezamenlijk oppakken van een aantal opgaven. Het koersdocument vormt een verdieping met input voor beleid voor de lange termijn.

Ten aanzien van de regionale opgaven zijn nu al vervolgen denkbaar die zien op kennis- en netwerkontwikkeling, ondersteuning van gemeenten bij specifieke vraagstukken of het voorbereiden van het proces voor de RSA.

- Gezamenlijke kennis- en netwerkontwikkeling voortzetten (zoals gezamenlijke onderzoeken);
- Relevante doelgroepen bekend houden en/of maken met regionale vraagstukken;
- Monitoring van voortgang op benoemde vraagstukken;
- Verder brengen gebiedsopgaven, zoals benoemde onderzoeksgebieden uit het koersdocument;
- Voorbereiden Regionale Samenwerkingsagenda.

Regionale opgaven aan de hand van acht thema's

In het kader van de analysefase zijn acht thema's benoemd waar het vraagstuk vraagt om regionale samenwerking en oplossingen. Deze thema's komen terug in het koersdocument.

Specifiek het koersdocument zou kunnen bevorderen dat :

- er een (lange termijn) kader is voor regionaal handelen,
- er basis is voor gezamenlijke inzet is op regionale vraagstukken,
- er een basis is voor efficiënte lobby,
- gemeenten samenhangend beleid gaan voeren.

Op dit moment draagt het koersdocument primair bij aan het laatste door de vaststelling als bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisies. Voor andere bovenstaande doelen is het van belang dat dit wordt bestendigd in door de raden genomen besluiten, bijvoorbeeld de Regionale Samenwerkingsagenda en gemeentelijke omgevingsvisies. Dat is op z'n vroegst 2022. Acties die dan denkbaar zijn betreffen:

- Gezamenlijke programma's, al dan niet gekoppeld aan programmatische afspraken.
- (inhoud) Koersdocument benutten bij opstellen Regionale Samenwerkingsagenda.
- Vertalen koersdocument in een lobbyagenda.
- T.z.t. evalueren en wellicht een overzicht maken van de gemeentelijke omgevingsvisies.

Voor 2022 zou wel het ambtelijk overleg in stand gehouden kunnen worden, om daar uit te wisselen over elkaars omgevingsvisies.

Toelichting

Uitgangspunt voor het project samenwerking omgevingsvisie was dat de werkzaamheden zowel een bijdrage leverden aan het verbeteren van samenwerking in de regio als nuttig zijn voor eigen werkzaamheden van de gemeenten. Dat uitgangspunt houden we graag vast.

Daarnaast vinden we het van belang dat het document, en de opgaven die hierin staan, levend gehouden worden. Tenslotte is het cruciaal dat er commitment bij raden is voor acties (zie 'commissie Mol') als deze (potentieel) raken aan bevoegdheid van raden.

Qua doelen zou vervolg van het project samenwerking omgevingsvisie, waaronder maar niet alleen het koersdocument, kunnen bevorderen dat

- 1) er gezamenlijke ontwikkeling van kennis en netwerken is,
- 2) er een (lange termijn) kader is voor regionaal handelen,
- 3) er basis is voor gezamenlijke inzet is op regionale vraagstukken,
- 4) er een basis is voor efficiënte lobby,
- 5) gemeenten samenhangend beleid gaan voeren.

Op dit moment is met name het laatste punt ingevuld (bouwsteen omgevingsvisie). Er zit dus meer in.

Ad. 1 Gezamenlijke ontwikkeling van kennis en netwerken

De gezamenlijke onderzoeken worden door gemeenten en gebiedspartijen als waardevol ervaren en heeft veel inzichten opgeleverd. Zo'n regionaal proces is voor alle partijen ook efficiënt qua kosten en inzet. Het is belangrijk om deze vraagstukken onder de aandacht te blijven brengen en de kennis hierover actueel te houden. Daarnaast kan het opgebouwde netwerk worden benut. Voorbeeld is een gezamenlijk verdiepend onderzoek (bijvoorbeeld in relatie tot onderzoeksgebieden), bijvoorbeeld naar veenweide in de regio of de mogelijkheden voor intensivering van bedrijventerreinen.

Daarbij is het zinvol te bekijken of en hoe de voortgang op opgaven te monitoren. Op dit moment wordt bijvoorbeeld wel regionaal bijgehouden hoeveel woningen gebouwd worden, maar niet hoe de werkgelegenheid zich ontwikkelt. Dit geldt ook voor ontwikkelingen die geen gemeentelijke bevoegdheid zijn, zoals de voortgang in de realisatie van het Natuurnetwerk.

- Gezamenlijke kennisontwikkeling voortzetten;
- Relevante doelgroepen bekend houden en/of maken met regionale vraagstukken;
- Monitoring van voortgang op benoemde vraagstukken;

Ad. 2 (lange termijn) kader is voor regionaal handelen

Het is zowel voor de democratische legitimiteit noodzakelijk dat regionaal handelen is gebaseerd op adequate kaders. Dit bevordert ook de effectiviteit van het handelen. Het koersdocument zou dit mede

kunnen invullen, maar is alleen als bouwsteen omgevingsvisie vastgesteld. De meest effectieve stappen zijn te zetten als het koersdocument ook in omgevingsvisies is overgenomen (want dan is het gemeentelijk beleid). Andere logische optie is het document te benutten bij het opstellen van de Regionale Samenwerkingsagenda, die ook door raden wordt vastgesteld. Zowel alle omgevingsvisies als RSA zijn er niet voor 2022. Het is wel denkbaar om het proces van de RSA voor te bereiden, door bijvoorbeeld mogelijke samenwerkingsbehoefte en opties per thema inzichtelijk te maken.

- (inhoud) Koersdocument benutten bij opstellen Regionale Samenwerkingsagenda.
- Voorbereiden Regionale Samenwerkingsagenda.

Ad. 3 Gezamenlijke inzet op regionale vraagstukken

De Regio zou ook kunnen bijdragen aan het verder brengen van gebiedsopgaven met een regionale component, bijvoorbeeld de onderzoeksgebieden die in het koersdocument staan benoemd.¹ Het betreft hier ondersteuning van gemeenten. Voorbeelden die al lopen zijn het knooppunt Crailo of het regionale fietsnetwerk of het programma Groene Uitweg.

In het stramien van de Omgevingswet zou een vervolg op een samenwerking omgevingsvisie programma's kunnen zijn, waar één of meer opgaven verder uitgewerkt worden en voorzien van acties. Dit zou ook kunnen gelden voor een vervolg van het koersdocument, bijvoorbeeld aan de hand van de regionale thema's. Dit is bijvoorbeeld voorstelbaar met een programma voor werklocaties, biodiversiteit of een gebiedsgericht programma voor bijvoorbeeld veenweide. Hier zou al dan niet een component van programmatische afspraken in kunnen zitten. Zeker in het laatste geval is voorafgaand commitment van raden, bijvoorbeeld in RSA of omgevingsvisie, van belang.

- Verder brengen gebiedsopgaven, zoals benoemde onderzoeksgebieden;
- Gezamenlijke programma's, al dan niet gekoppeld aan programmatische afspraken.

Ad. 4 Basis voor lobby

Voor effectieve lobby in bovenregionaal verband is een gezamenlijk verhaal nodig, met liefst zo concreet mogelijk wat de regio bijdraagt aan bovenregionale opgaven en wat de regio wil halen. Bijvoorbeeld het vaststellen van colleges voor een inzet in de Verstedelijkingsstrategie is een voorbeeld waar dit duidelijk heeft bijgedragen. Om te bouwen aan een gezamenlijk verhaal zou het koersdocument een basis kunnen zijn. Dit aspect is in het proces al aan de orde geweest. Hier was geen overeenstemming over omdat enkele gemeenten zich op het standpunt stelden dat hiertoe een raadsbesluit nodig is, waar het proces niet in voorzag. Zie hier ook hierboven onder 2, ook dit is dus voor na 2022.

- Vertalen koersdocument in een lobbyagenda.

Ad 5. Samenhangend beleid in omgevingsvisies bevorderen

Het koersdocument biedt ons inziens een goede basis voor verwerking in de gemeentelijke omgevingsvisies. Een diepgaander document zou qua abstractieniveau op vergelijkbaar niveau komen met gemeentelijke omgevingsvisies. Doorgaan met regionale omgevingsvisie wordt daarom, zeker op korte termijn, niet zinvol geacht. Dit is ook al zo besloten. Wellicht kan het zinvol zijn om een verdieping van het koersdocument op te stellen als alle omgevingsvisies afgerond zijn. Dit lijkt voor 2023 niet aan orde. Dit heeft dan de vorm van 'nietje door alle omgevingsvisies' waarin e.e.a. wordt samengevat, geen nieuw visietraject. Dit hangt natuurlijk wel af of er geen punten zijn waar de omgevingsvisies tegenstrijdig zijn of andere ambities formuleren. Dit zou geëvalueerd kunnen worden.

¹ De onderzoeksgebieden zijn: OV-knooppunten (zoals Bussum-Zuid), knooppunt Crailo, Ter Sype, bedrijventerreinen Gooimeer en het Plaveen, Veen(weide)gebied, Oostflank Gooi, Bosgebieden Gooi en vliegveld Hilversum e.o..

Het wordt wel zinvol geacht om het ambtelijk overleg in stand te houden, onder meer om te kunnen reflecteren en bijdragen aan elkaars omgevingsvisies. Bestuurlijk reacties uit gremia van de Regio geven op elkaars omgevingsvisie is volgens de gemeenschappelijke regeling een mogelijkheid (advies geven aan colleges door pfho). Politieke boodschappen afgeven richting een individuele gemeente door een gemeenschappelijke regeling is echter op zijn minst ongebruikelijk en stellen wij dat dan ook niet voor.

Acties:

- Ambtelijk overleg in stand houden, daar uitwisselen over elkaars omgevingsvisies;
- T.z.t. evalueren en wellicht een overzicht maken van de gemeentelijke omgevingsvisies.